

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านนาทะเล โดยความร่วมมือของชุมชนบ้านนาทะเล หมู่ 5 ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพชุมชนและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวบ้านนาทะเล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านนาทะเล หมู่ 5 ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ วิธีการศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การจัดเวทีชาวบ้าน โดยความร่วมมือของคนในชุมชนบ้านนาทะเล ในการเป็นผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ร่วมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) และเป็นผู้ร่วมวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ชุมชนบ้านนาทะเล มีศักยภาพที่สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยพบว่าปัจจัยที่มีผลในการทำให้ชุมชนเกิดศักยภาพประกอบด้วย

1.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ที่คนในชุมชนได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และสามารถดำรงรักษาไว้ได้อย่างสมบูรณ์ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมจากภายนอก เช่น ภูมิปัญญาเกี่ยวกับอาหารพื้นบ้านและวัฒนธรรมการกิน ภูมิปัญญาเกี่ยวกับงานหัตถกรรม เป็นต้น

1.2 ความเข้มแข็งของชุมชน เนื่องจากเป็นชุมชนที่พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ ประกอบกับมีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของคน มีผลให้คนในชุมชนภายใต้การนำของผู้นำอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีความกระตือรือร้นและพร้อมให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนจนได้รับการยอมรับว่าเป็นชุมชนเข้มแข็งชุมชนหนึ่ง และพร้อมจะพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต

2. เมื่อพิจารณาศักยภาพที่ชุมชนมีอยู่ เพื่อนำไปศึกษาหารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน และกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่ารูปแบบที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพชุมชนมี 2 รูปแบบ ได้แก่ แบบไม่ค้างคืนและแบบค้างคืนในชุมชน กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น สำหรับนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ภายใต้การดำเนินการของคนในชุมชนที่ได้รับ

การพัฒนาทั้งด้านความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยว โดยได้รับฟังการบรรยายจากผู้มีความรู้โดยตรงและการศึกษาดูงานในพื้นที่ตัวอย่าง

3. การทดลองรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านนาทะเล สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้วยปัจจัยภายนอกต่าง ๆ เช่น จุดประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังมีอยู่จำกัดในกลุ่มคนที่สนใจเฉพาะไม่มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดอุดรดิตถ์มีจำนวนไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนั้นจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าสู่ชุมชนบ้านนาทะเลจึงมีจำนวนน้อย ถึงแม้ว่าผู้ที่มีโอกาสเข้าสู่ชุมชนมาแล้วจะมีความพึงพอใจและประทับใจในสิ่งที่ได้พบเห็นและเรียนรู้ มีผลให้หน่วยงานทางราชการที่มีส่วนสนับสนุนด้านการพัฒนาขั้นพื้นฐานแก่ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว ให้ความสนใจอย่างจริงจังไม่มากนัก

3.2 เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน ในระหว่างการปฏิบัติงานวิจัย ดังนั้นชาวบ้านสามารถนำความรู้ไปใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้เกิดความแข็งแกร่งมากขึ้น และนำกระบวนการคิดและการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบแบบแผนไปใช้ในการค้ำชูความเข้มแข็งของชุมชนและแก้ไขจุดอ่อนที่ชุมชนมีอยู่